

Żywienie w chirurgii i onkologii

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2022/2023
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra MSW z 26 lipca 2019)	Nauki o zdrowiu
Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny)	Praktyczny
Poziom kształcenia (I stopnia/ II stopnia / jednolite magisterskie)	II stopnia
Forma studiów (stacjonarne / niestacjonarne)	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu (obowiązkowy / fakultatywny)	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się (egzamin / zaliczenie)	Egzamin

Jednostka/jednostki prowadząca/e (oraz adres/jednostki/jednostek)	Zakład Dietetyki Klinicznej
--	-----------------------------

Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Dr hab. Dorota Szostak-Węgierek
Koordynator przedmiotu (tytuł, imię, nazwisko, kontakt)	Dr Iwona Boniecka iwona.boniecka@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus (imię, nazwisko oraz kontakt do osoby, której należy zgłaszać uwagi dotyczące sylabusu)	j.w.
Prowadzący zajęcia	Dr Iwona Boniecka, dr Magdalena Milewska, lek. med. Piotr Janik, mgr Jakub Krawczyk

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	II rok studia II stopnia, I semestr (zimowy)	Liczba punktów ECTS	3
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)		20	0,6
seminarium (S)		0	
ćwiczenia ©		40	1,2
e-learning (e-L)		0	
zajęcia praktyczne (ZP)		0	
praktyka zawodowa (PZ)		0	
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		40	1,2
Kształcenie bez nauczyciela akademickiego			
3. CELE KSZTAŁCENIA			

	1. Rozszerzanie wiedzy na temat zasad żywienia w chorobach nowotworowych na różnych etapach leczenia
	2. Rozszerzanie wiedzy i na temat zasad żywienia przed i po operacjach m.in. w obrębie przewodu pokarmowego
	3. Zrozumienie wskazań do żywienia dojelitowego i pozajelitowego przed i po operacjach i onkologii nieoperacyjnej
	4. Zapoznanie z najnowszą wiedzą dotyczącą zapobiegania niedożywieniu u chorych onkologicznych oraz operowanych

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy — Absolwent zna i rozumie:	
W 1 E_W03	Definiuje i rozpoznaje problemy żywieniowe pacjenta i uwzględnia je w planowaniu odpowiedniego postępowania dietetycznego opartego na najlepszych, dostępnych dowodach naukowych
W 2 E_W14	Zna trudności i psychologiczne potrzeby pacjentów z wybranymi chorobami somatycznymi, i możliwości pomocy psychologicznej dla pacjentów z wybranymi chorobami somatycznymi
W 3 E_W41	Wyjaśnia rolę właściwego postępowania dietetycznego w prewencji, leczeniu i wspomaganiu leczenia chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych
W 4 E_W51	Wykazuje znajomość zasad żywienia klinicznego obejmującego: żywienie dojelitowe z wykorzystaniem diet przemysłowych w zapobieganiu i leczeniu niedożywienia.
W5 E_W53	Opisuje podstawy żywienia pozajelitowego i może je prowadzić pod kierunkiem lekarza przeszkolonego w tym zakresie.
Umiejętności — Absolwent potrafi:	
U 1 E_U04	Potrafi posługiwać się dostępnymi dowodami naukowymi w kontekście podejmowania decyzji w poradnictwie dietetycznym
U2 E_U20	Interpretuje wyniki podstawowych badań laboratoryjnych i wykorzystuje je w planowaniu i monitorowaniu postępowania żywieniowego
U3 E_U21	Rozpoznaje niedożywienie, przeprowadza pełną ocenę stanu odżywienia i określa rodzaj oraz stopień niedożywienia.
U4 E_U26	Opracowuje szczegółowe zalecenia dietetyczne w prewencji i leczeniu chorób wymagających interwencji chirurgicznej oraz chorób onkologicznych
U5 E_U27	Ustala wskazania do wspomagania i/lub/ leczenia żywieniowego z wykorzystaniem dostępnych w Polsce diet przemysłowych, suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego w korygowaniu zaburzeń odżywiania.
U6 E_U28	Planuje żywienie domowe pacjentów wypisanych ze szpitala.
Kompetencji społecznych — Absolwent jest gotów do:	
K1 E_K06	Jest zainteresowany wpływem sposobu żywienia na przebieg procesów metabolicznych i zdaje sobie sprawę zasadności wykorzystywania tych uwarunkowań w planowaniu postępowania dietetycznego u pacjentów
K2 E_K11	Zdaje sobie sprawę z zasadności współpracy z i innymi pracownikami służby zdrowia, m. in. lekarzem, psychologiem w obszarze profilaktyki i leczenia chorób wymagających interwencji

	chirurgicznej oraz chorób onkologicznych	
K3 E_K12	Ma świadomość roli dietetyka	
K4 E_K14	Świadomy potrzeby stałego uzupełniania i pogłębiania wiedzy	
K5 E_K47	Rozumie trudności pacjenta związane z zaleconym sposobem żywienia	
5. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady on-line		
Wykład 1	<p>Miejsce i rola leczenia żywieniowego w chirurgii i onkologii</p> <p>Ocena stanu odżywienia (przesiewowa i szczegółowa) pacjenta onkologicznego i chirurgicznego. Niedożywienie w chorobach nowotworowych: występowanie i znaczenie kliniczne, rozpoznanie i leczenie, mediatory kacheksji nowotworowej, wydatek energetyczny i metabolizm makroskładników. ERAS. Sposoby terapii żywieniowej: żywienie drogą przewodu pokarmowej, w tym żywienie dojelitowe, żywienie pozajelitowe. Zespół żywieniowy, sprzęt i wyposażenie, domowe leczenie żywieniowe. Preparaty dojelitowe, preparaty pozajelitowe.</p>	<p>E_W03, E_W041, E_W51, E_W53</p> <p>E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27</p> <p>E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47</p>
Wykład 2	<p>Rola i miejsce terapii żywieniowej u chorych w paliatywnej chorobie nowotworowej, w onkologii dziecięcej oraz chorych geriatrycznych w onkologii.</p> <p>Rola i miejsce terapii żywieniowej u chorych w paliatywnej chorobie nowotworowej; Specyfikacja żywienia poza- i dojelitowego w onkologii dziecięcej; Specyfikacja żywienia chorych geriatrycznych w onkologii; Aspekty etyczne; Wpływ sztucznego odżywiania na proces kancerogenezy: aktualny stan wiedzy.</p>	<p>E_W03, E_W041, E_W51, E_W53</p> <p>E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27</p> <p>E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47</p>
Wykład 3	<p>Chirurgiczna korekcja nadmiaru powłok po operacjach bariatrycznych</p> <p>Wskazania do operacji korekcyjnych po chirurgicznym leczeniu otyłości. Przygotowanie do operacji (w tym dietetyczne). Możliwe powikłania i efekty uboczne operacji plastycznych. Rodzaje operacji</p>	<p>E_W03, E_W041</p> <p>E_U04, E_U20, E_U21, E_U27, E_U28</p> <p>E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47</p>
Wykład 4	<p>Żywnie w chorobie uchyłkowej</p> <p>Epidemiologia choroby uchyłkowej; Patogeneza z uwzględnieniem przyczyn związanych ze stylem życia; Profilaktyka i metody leczenia; Rola diety w zapobieganiu i leczeniu choroby uchyłkowej</p>	<p>E_W03, E_W041</p> <p>E_U04, E_U20, E_U21, E_U27, E_U28</p> <p>E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47</p>

Wykład 5	Zaburzenia polykania u chorych z nowotworami głowy i szyi - diagnostyka, plan postępowania dietetycznego, wskazania do leczenia żywieniowego	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenia		
Ćwiczenie 1	Leczenie żywieniowe w onkologii. Problemy kliniczne, konsekwencje żywieniowe, czyli na co zwracać uwagę przed rozpoczęciem planowania żywienia.	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 2	FSMP - rodzaje, zastosowanie, specyfikacja, dobór preparatu do sytuacji klinicznej	E_W03, E_W041, E_W51 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 3	Żywienie dojelitowe. Jak prowadzić, jak wyliczyć zapotrzebowanie energetyczne, jak przeprowadzić wywiad z pacjentem do rozpoczęcia żywienia dojelitowego, jak wypełniać dokumenty do rozliczeń z NFZ, jak dobrać dietę przemysłową w zależności od sytuacji klinicznej, żywienie do żołądka/żywienie do jelita, jak wybrać metodę żywienia: bolus/pompa enteralna, jak zgłosić pacjenta do poradni żywieniowej	E_W03, E_W041, E_W51 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 4	Planowanie żywienia pacjenta onkologicznego. Wydatki energetyczne i zapotrzebowanie na składniki pokarmowe. Dietoterapia w chorobie nowotworowej. Modyfikacje diety, w tym modyfikacja konsystencji. Zapotrzebowanie na substancje odżywcze dla prawidłowego gojenia się ran pooperacyjnych.	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 5	Żywienie pacjenta chirurgicznego w onkologii. ERAS, prehabilitacja żywieniowa, leczenie żywieniowe w chirurgii onkologicznej żywienia pacjentów po gastrektomii, po pankreatoduodenektomii, przy ileostomii/kolostomii, żywienie po zabiegach w obrębie głowy i szyi	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 6	Planowanie żywienia pacjenta chirurgicznego Prehabilitacja. ERAS. Zasady leczenia żywieniowego w przypadku powikłanych ran pooperacyjnych oraz w przypadku przetok przewodu pokarmowego. Żywienie na oddziale intensywnej terapii – co warto wiedzieć?	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 7	Powikłania leczenia żywieniowego: zapobieganie, rozpoznanie, leczenie. Ocena skuteczności leczenia żywieniowego. Aspekty psychiczne niedożywienia. Edukacja i motywowanie pacjenta do zmian nawyków żywieniowych. Wpływ leczenia żywieniowego na jakość życia pacjenta.	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 8	Żywienie podczas chemioterapii i radioterapii Jak prawidłowo przeprowadzić wywiad dietetyczny z	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53

	pacjentem onkologicznym, zalecenia żywieniowe przy nudnościach, biegunkach, zaparciach, jadłowstręcie. Zalecenia żywieniowe przy radioterapii głowy i szyi, przy radioterapii na obszar miednicy i jamy brzusznej	E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 9	Zaburzenia połykania u chorych z nowotworami głowy i szyi - diagnostyka, plan postępowania dietetycznego, wskazania do leczenia żywieniowego. Przypadki kliniczne	E_W03, E_W041, E_W51, E_W53 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47
Ćwiczenie 10	Przygotowanie pacjentów do chirurgicznej korekcji nadmiaru powłok po operacjach bariatrycznych. Ocena stanu odżywienia. Niedobory pokarmowe i ich wpływ na wyniki leczenia. Postępowanie dietetyczne. Suplementacja.	E_W03, E_W041 E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28 E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47

6. LITERATURA

Obowiązkowa

Szawłowski, A. W., Gromadzka-Ostrowska, J., Paluszkiwicz, P., Słodkowski, M., Sobocki, J. *Żywnienie w chorobach nowotworowych*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2020.

Sobocki, J., Kunecki, M., Zmarzły, A., Rudzki, S. *Standardy żywienia dojelitowego dorosłych pacjentów w warunkach domowych*, ViaMedica, 2019.

Jamróz, B., Chmielewska-Walczak, J., Milewska, M. *Instrumentalne metody badań zaburzeń połykania: Atlas z materiałem wideo*. Wydawnictwo Medyk, 2019.

Sobotka L. *Podstawy żywienia klinicznego*. Krakowskiego Wydawnictwo Scientifica, Kraków 2013

Spondaryk M. *Podstawy leczenia żywieniowego*. Krakowskiego Wydawnictwo Scientifica, Kraków 2019

Uzupełniająca

ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in cancer. *Clinical Nutrition* 40 (2021) 2898-2913:
<https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-practical-guideline-clinical-nutrition-in-cancer.pdf>

ESPEN guideline on home parenteral nutrition. *Clinical Nutrition* 39 (2020) 1645-1666:
https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_guideline_on_home_parenteral_nutrition.pdf

ESPEN guideline: Clinical nutrition in surgery. *Clinical Nutrition* 40 (2021) 4745-4761:
https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_practical_guideline_Clinical_nutrition_in_surgery.pdf

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCENIASIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A. wg A.UI, KI	Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.	Np. próg zaliczeniowy
E_W03, E_W14, E_W41, E_W51, E_W53	Egzamin w formie zdalnej; Test z zadanych treści na seminariach; Realizacja prac zleconych przez nauczyciela;	≥65%
E_U04, E_U20, E_U21, E_U26, E_U27, E_U28	Egzamin w formie zdalnej; Test z zadanych treści na seminariach; Realizacja prac zleconych przez nauczyciela;	

E_K06, E_K11, E_K12, E_K14, E_K47	Egzamin w formie zdalnej; Test z treści wykładowych na seminariach; Realizacja prac zleconych przez nauczyciela;	
8. INFORMACJE DODATKOWE (informacje istotne z punktu widzenia nauczyciele niezawarte w pozostałej części sylabusu, np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)		
<p>Szczegółowe kryteria oceny egzaminu (test 50 pytań):</p> <p>2,0 (ndst) <65%</p> <p>3,0 (dost) 65 – 71,9%</p> <p>3,5 (ddb) 72 – 78,9%</p> <p>4,0 (db) 79 –85,9%</p> <p>4,5 (pdb) 86 – 92,9%</p> <p>5,0 (bdb) 93 – 100%</p> <p>Kryteria oceny testów z treści wykładowych na seminariach tzw. wejściówki:</p> <p>Podczas ćwiczeń odbywać się będą testy sprawdzające wiedzę z treści wykładowych (jeśli są realizowane podczas seminariów) oraz zagadnień zleconych do przygotowania (szczegółowe informacje będą podane na początku zajęć). Aby zaliczyć ćwiczenia, student powinien uzyskać zaliczenie poszczególnych zajęć (ewentualne testy oceniane są wg kryteriów egzaminacyjnych, a prace oceniane na bieżąco przez osobę prowadzącą). W przypadku nieuzyskania odpowiedniej liczby punktów, należy powtórnie wykonać zadania z ćwiczeń o najniższej uzyskanej punktacji lub napisać test (do decyzji osoby prowadzącej). Dozwolona jest 1 nieobecność nieusprawiedliwiona na ćwiczeniach.</p>		

„Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu, przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.”